این مقاله طبق مجوز شماره ۹۳/۱۷/۸۰۵ مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری RICeST زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در آن مرکز نمایه و منتشر شده است.

میزان رضایتمندی شهروندان کلانشهرها از فضاهای سبز شهری

قاسم شایانی[۱]، سید رسول کشاورز[۲]، سجاد سیار سامانی[۳]، غلامعباس کاظمی[۴]

[۱] کارشناس ارشد برنامه ریزی شهری
[۲] کارشناس ارشد حقوق
[۳] کارشناس ارشد حقوق
[۴] کارشناس ارشد برنامه ریزی شهری
Shayani1362@gmail.com

چکیده

فضاهای سبز شهری امنیت، آرامش خاطر می باشد که توجه به ابعاد گوناگون آنها می تواند تعاملات اجتماعی بزرگی که خود عامل ثبات، آسودگی خاطر و لذت بردن از این گونه فضاها می باشد را به وجود می آورد. ولی امروزه فضاهای سبز شهری، مانند بوستان های شهری که از مهمترین این فضاها محسوب می گردند، متاثر از برخی عوامل اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی که بی امنیتی نسبی را برای شهروندان به وجود آورده اند و طراحی فضاهای سبز شهر بر اساس استانداردها و ضوابط مشخص تاثیر زیادی بر رضایتمندی شهروندان بخصوص در کلانشهرهای کشور دارد. در همین ارتباط مقاله حاضر از روش توصیفی که بر مبنای مطالعات اسنادی و کتابخانه ای می باشد. به بررسی میزان رضایتمندی شهروندان کلانشهرها از فضاهای سبز شهری پرداخته است. با توجه به نتایج رضایتمندی شهروندان از فضاهای سبز درون شهری، کمبود فضاهای سر پوشیده و سایه دار و مشخص نبودن ورودی و خروجی اینگونه فضاها، مناسب نبودن فضای بازی کودکان، نبود کافی پارکینگ ماشین و... با این شرایط رضایتمندی شهروندان کلانشهرها نسبت به وضع موجود فضاهای سبز درون شهری نسبتا پایین می باشد.

کلمات کلیدی: رضایتمندی، شهروندان، کلانشهرها، فضاهای سبز و شهر

مقدمه

با افزایش جمعیت و توسعه شهرنشینی انسان ها به تدریج از طبیعت دور شده اند و تراکم بیش از حد جمعیت و دخالت در محیط طبیعی و ایجاد محیط های انسان ساخت و نیازهای زیست محیطی، جسمی و روحی انسان را بیشتر بروز داده است و برای رفع این نیازها، انسان شهرنشین اقدام به ایجاد باغ و فضاهای سبز مصنوعی در داخل شهرها کرده است. فضاهای باز و سبز شهری نه به دلیل اهمیت تفریحیشان بلکه به دلیل نقشی که در حفظ و تعادل محیط زیست شهری و تعدیل آلودگی هوا و غیره ایفاء می کنند ارزشمند هستند و متاسفانه ایجاد و توسعه فضای سبز شهری همواره با مشکلات و کمبودهایی مواجه بوده است که از جمله دلایل آن می توان به ضوابط و قوانین شهری و عدم تعیین سرانه های فضایی سبز استاندارد اشاره کرد (پوراحمد و همکاران، ۱۳۸۸، ۲۹-۳۰). توجه به توسعه فضای سبز به عنوان ریه های تنفسی شهر در عصر صنعتی شدن شهرها و به تبع آن آلودگی و به تبع آن مشکلات ناشی از رشد لجام گسیخته شهرنشینی ضرورتی اجتناب ناپذیر است اما به رغم تلاش ها و شناخت کافی از اهمیت فضای سبز شاید کمبود فضای سبز در شهرها بخصوص کلانشهرها هستیم (مهندسین مشاور پارس جویاب، ۱). و از آنجا که اهمیت فضای سبز شهری در حیات شهر و پایداری آن تاثیرات فیزیکی و طبیعی و اجتماعی آن در سیستم شهری انکارناپذیر است. به همین علت کاربری فضای سبز در شهرها و سرانه آن یکی از مباحث اساسی در برنامه ریزی و مدیریت شهری تلقی می شود. از موارد دیگری که بر اهمیت کاربری فضای سبز در شهرها می افزاید موضوع چند کارکردی (طبیعی، زیباشناختی، اجتماعی و...) بودن این کاربری است که پرداختن به این مساله را در حوزه شهری به موضوعی مهم تبدیل کرده است (حاتمی نژاد و عمرانی زاده، ۱۳۸۹، ۶۸).

امروزه اهمیت فضای سبز و ضرورت پرداختن به آنها بر کسی پوشیده نیست. فضاهای سبز، پارک های جنگلی، باغ ها و نظیر آنها، نقش عمده ای در افزایش کیفیت هوا و ایجاد تغییرات مثبت در اقلیم محیط های شهری بازی می کند. یک درخت بالغ در هر ساعت ۲۰۰ کیلو گرم اکسیژن تولید و تقریبا به همان زمان، گاز کربنیک هوا را جذب می کند (shabey, 2006, p66).

با گسترش کلانشهرهای کشور در سال های اخیر، بر اهمیت فضاهای سبز شهری، از جنبه دسترسی به این گونه فضاها و عدالت اجتماعی و توسعه متعادل شهری به صورت خیلی زیادی افزوده گردیده است. بنابراین در این مقاله تلاش می گردد تا میزان رضایتمندی شهروندان کلانشهرها را از فضاهای سبز درون شهری مورد بررسی قرار دهند.

پیشینه تحقیق

آهنگری و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله خود تحت عنوان «اولویت بندی شاخص های رضایتمندی شهروندان از پارک ها و فضاهای سبز شهری (نمونه موردی: شهر بوکان)» به این نتیجه رسیدند که اکثر